

Лапа А. С., здобувач вищої освіти групи ФАМ -201
Науковий керівник – Бутко М. П., д.е.н., професор
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Карантинні обмеження в Україні по-різному вплинули на сектори економіки, зокрема найбільше постраждали сфери, пов'язані з необхідністю відвідування публічних місць, зібранням людей. Як передає Укрінформ, про це повідомив голова Центру прикладних досліджень Андрій Каракуц за результатами опитування представників бізнесу, органів центральної та місцевої влади і сфери охорони здоров'я під час прес-конференції в Києві.

"Ми отримали таку картину, що дуже по-різному вплинуло рішення уряду про жорсткий локдаун, карантинні обмеження ...на різні сектори економіки. Тобто, якщо певні сектори, які були пов'язані з відвідуванням публічних місць, зібранням людей, отримали найжорсткіший удар, то якщо брати такі сектори, як сільське господарство або хімічна промисловість - на них локдаун мав значно менший вплив", - сказав Каракуц.

У дослідженні також відзначають, що карантинні обмеження негативно вплинули на діяльність українських імпортерів, зважаючи на закриття міжнародного авіасполучення наприкінці березня 2020 року. Чимало вітчизняних компаній зіткнулися з проблемами постачання товарів та виконання фінансових зобов'язань перед клієнтами. За таких умов вітчизняні імпортери змушені були в оперативному режимі розробляти унікальні логістичні маршрути задля постачання продукції до своїх клієнтів. Ще одним наслідком упровадження карантину стало посилення усіма дистриб'юторами вимог щодо внесення передоплати через можливі ризики зриву постачання товарів.

За даними дослідження, торговельно-розважальні центри (ТРЦ) та кінотеатри нарівні з ресторанним бізнесом і туризмом під час карантинних обмежень постраждали чи не найбільше серед усіх інших секторів економіки. Упродовж чотирьох місяців з часу запровадження жорсткого карантину в березні 2020 р. всі ТРЦ і кінотеатри в Україні були закриті, що виявилось сильним ударом для відповідних закладів [1].

Відповідно до статті 32 зазначеного Закону обмежувальні протиепідемічні заходи встановлюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування за поданням відповідного головного державного санітарного лікаря у разі, коли в окремому населеному пункті, у дитячому виховному, навчальному чи оздоровчому закладі виник спалах інфекційної хвороби або склалася неблагополучна епідемічна ситуація, що загрожує поширенням інфекційних хвороб. Обмеженням підлягають ті види господарської та іншої діяльності, що можуть сприяти поширенню інфекційних хвороб.

У свою чергу Мінекономіки, за результатами розгляду звернень суб'єктів господарювання, а також співпраці із бізнес-асоціаціями, неодноразово зверталось до МОЗ із пропозиціями стосовно послаблення карантинних обмежувальних заходів з метою відновлення економічної активності суб'єктів господарювання та відповідного зменшення негативного впливу на економіку запроваджених обмежень [2].

Економісти та представники бізнес-асоціацій обговорили вплив коронакризи на економіку України в цілому, а також на окремі її сектори, також поділилися своїми міркуваннями щодо найоптимальніших шляхів подолання цих наслідків та представили макроекономічний прогноз «Економічний вплив пандемії COVID-19 на Україну» і ключові елементи аналітичної доповіді щодо монетарної політики НБУ.

ВВП України через пандемію коронавірусу скоротиться на 7% у 2020 році – такий прогноз озвучили учасники онлайн-круглого столу в Укрінформі.

Голова правління Національної організації роздрібної торгівлі *Микола Ганул* звернув увагу на те, що малий та середній бізнес є основою національної економіки. А в умовах, коли деякі підприємці припинили діяльність, ухвалення певних законопроектів може негативно вплинути на відновлення їхньої роботи та на економіку України в цілому.

Директор Інституту соціально-економічної трансформації *Ілля Несходовський* заявив, що уряд запровадив занадто жорсткі обмеження, які повністю «закрили державу», натомість дії парламенту виявилися ефективнішими, що проявилось у прийнятті трьох пакетів законопроектів для підтримки бізнесу, скасуванні перевірок, скасуванні штрафів. «Проте я не підтримую ті рішення, які би збільшили видатки бізнесу зараз, у час кризи. Мова про регуляторні обмеження, введення нових вимог, окрім вимог соціальної дистанції та дезінфекції», – зазначив експерт.

При цьому він категорично застеріг владу від будь-яких регуляторних обмежень та висування нових вимог, які б збільшили видатки малого та середнього бізнесу. Адже обіг тих бізнесів, які зараз відкрилися, при сталих витратах і значній втраті споживачів, не буде достатнім, і на багатьох чекає банкрутство [3].

Рекомендований пакет заходів для підтримки бізнесу в Україні під час пандемії

1. Відстрочення виплати податків для малого та середнього бізнесу на строк до 3–6 місяців.

2. Звільнення від ПДВ логістичних і кур'єрських компаній, які забезпечують громадян життєво необхідними товарами.

3. Податкові пільги для підприємств, що працюють у сферах, які зазнали найбільших збитків – транспорту, туризму, готельного та ресторанного бізнесу, громадського харчування.

4. Видача кредитів за зниженими ставками на пільгових умовах для підприємств малого та середнього бізнесу, відстрочення виплати кредитів для підприємств.

5. Скасування ПДВ (податку на додану вартість) на внутрішні перевезення: залізничним, автомобільним, річковим, морським та повітряним видами транспорту.

6. Звільнення від будь-яких платежів закупівель спирту в цілях виробництва антисептиків і дезінфікуючих засобів, а також прискорена амортизація 100% на обладнання для виробництва таких товарів.

7. Заборона на спекуляцію та завищення цін на стратегічну продукцію в період епідемії (харчову та нехарчову). Обмеження стосуватиметься продукції, що має пріоритетне значення на період епідеміологічної ситуації в країні, відповідно до переліку, який має бути підготовлений урядом [4].

Карантин та коронавірус спричинили масштабний злам в економіці, змусивши цілі бізнеси пристосуватися до нових, складніших реалій. Когось три місяці «локдауну» змусили закрити справу, а для когось карантин подарував нові можливості.

Коронавірус став причиною незліченної кількості невеликих загострень у тисячах малих і середніх підприємств. «На них випав основний удар. Більший удар був лише по тревел-індустрії та авіакомпаніях. Однак саме малий та середній бізнес є основою здорової та розвинутої економіки в країні. Багато аналітиків кажуть, що світ точно не повернеться до нормального стану, допоки малий та середній бізнес не відновляться», — повідомила старший віце-президент та директор регіонального розвитку підрозділу Visa у країнах СНД та Південно-Східної Європи Віра Платонова.

Постраждали й компанії, що працюють у креативних галузях. Кіновиробництво зупинилося, концерти та виставки скасували, попит на маркетингові послуги впав. «Ніяких доходів від продажу квитків на сеанси немає. Щомісяця, через карантин, наша компанія

отримує по 10 мільйонів гривень збитків», — повідомив засновник мережі кінотеатрів «Планета Кіно» Дмитро Деркач.

Кінотеатри в Україні не працюють від початку карантину, а у Києві їхній запуск запланували лише на початок липня. Однак навіть після запуску гостро постане питання, що показувати, оскільки виробництво фільмів призупинилося у всьому світі. На карантині ж компанія, аби не збанкрутувати, розпочала продаж подарункових сертифікатів на кіно та попкорну.

Закриті кінотеатри завдали збитків і тим компаніям, що спеціалізуються на дистрибуції кіно та організації різноманітних кіноподій. «Ми скоротили зарплати всім, зокрема й топменеджменту. Якщо говорити про бізнесову складову, про кінотеатри, то все це «помножилося на нуль», а з точки зору інших наших видів діяльності, то ми змогли адаптувати деякі наші кінофестивалі в онлайн-формат», — зазначив Денис Іванов, засновник та продюсер компанії ArtHouseTraffic.

Складнощі приніс карантин і маркетинговим компаніям. «Витрати на маркетинг — це чи не найперше, що урізають компанії під час будь-якої кризи», — повідомив Єгор Петров, співзасновник та власник Vanda Agency. Для того, аби не збанкрутувати, компанії довелося урізати зарплати своїм працівникам та переглянути всі свої інвестиції у навчання персоналу.

Водночас карантин «урівняв» усі компанії в усьому світі, що спростило вихід на раніше недоступні ринки, зокрема ринок США: «З одного боку ми всі закрилися у своїх квартирах та у кордонах своєї країни, а з іншого боку, всі стали в однакових умовах, бо почали працювати через Zoom. Завдяки цьому відкрилось багато можливостей: якщо раніше потрапити на ринок Каліфорнії було дуже складно, то зараз ми почали працювати з місцевими компаніями в однакових умовах», — додав Петров [5].

Отже, я вважаю, що держава в такій ситуації має звернути увагу на становище малого та середнього бізнесу та прийняти рішення для задля вирішення цієї проблеми інакше багато хто із них збанкрутує. Звісно ж ситуація через пандемію склалася просто жахливо для усього світу, тож на мою думку потрібно якомога швидше вирішити це питання, наприклад: прийняти закони, які поліпшають становище малого та середнього бізнесу в цей нелегкий для нас час.

Список використаних джерел

1. Як карантин вплинув на економіку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3154276-ak-karantin-vplivuv-na-ekonomiku-ukraini.html> – Дата перегляду: 17.03.2021. – Назва з екрана.

2. Запровадження карантинних обмежувальних заходів та заходів підтримки бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу https://kyivcity.gov.ua/biznes_ta_litsenzuvannia/zaprovadzhennya_karantinnikh_obmezhuvalnikh_zakhodiv_ta_zakhodiv_derzhavno_pidtrimki_biznesu/ – Дата перегляду: 17.03.2021. – Назва з екрана.

3. Стрикун, Г. Про наслідки карантину для економіки України та шляхи їхнього подолання [Електронний ресурс] / Г. Стрикун – Режим доступу <https://platforma-msb.org/pro-naslidky-karantynu-dlya-ekonomiku-ukrayiny-ta-shlyahy-yihnego-podolannya/> – Дата перегляду: 17.03.2021. – Назва з екрана.

4. Наталуха, Д. Допомога для бізнесу: які заходи має ухвалити парламент [Електронний ресурс] / Д. Наталуха – Режим доступу <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/03/17/658156/> – Дата перегляду: 17.03.2021. – Назва з екрана.

5. Вінокуров, Я. Як карантин та коронавірус змінили малий та середній бізнес [Електронний ресурс] / Я. Вінокуров – Режим доступу <https://hromadske.ua/posts/yak-karantin-ta-koronavirus-zminili-malij-ta-serednij-biznes> – Дата перегляду: 17.03.2021. – Назва з екрана.